

***Verslag van de 107<sup>e</sup> vergadering van de ledenraad van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, gehouden op zaterdag 1 juni 2024 op het hoofdkantoor te Amersfoort.***

**1. Aanwezig tijdens de vergadering van de ledenraad**

Er doen 53 ledenraadsleden en 7 bestuursleden mee aan deze ledenraadvergadering (zie de bijlage voor de lijst van aanwezigen). Voorzitter Jeroen Dijsselbloem zit de dag voor en Sandra Barbé notuleert.

**2. Opening**

De nieuwe ledenraadsleden Elske Schuurmans (Friesland), Els Boon (Friesland), Klaas Westerterp (Limburg en De Kempen), Jacobien Martens (Limburg en De Kempen) en Laura van Westen (Zuid-Holland) worden in het bijzonder welkom geheten.

**3. Langere termijn doelen natuur**

Het ochtendprogramma van de vorige ledenraadvergadering (nov. 2023) stond in het teken van 'ver vooruit dromen'. Dromen over hoe Nederland er over honderd jaar uit zou kunnen zien denkend aan de grote uitdagingen en ontwikkelingen (zoals de klimaatverandering) van dit moment. Tijdens deze vergadering werd een volgende stap gezet. Aan de hand van bestaande initiatieven die de ledencommissies in hun eigen regio vooraf hadden uitgezocht en beschreven, werden deze in vier groepen met elkaar besproken. Waardevolle inspiratie voor de komende jaren en de rol die de ledencommissies en de organisatie in de toekomst zouden kunnen oppakken. Ook hield Gijs Diercks van onderzoeksinstituut Drift een presentatie over transitie en hoe dit werk.

**4. Actualiteiten**

Pim van der Feltz praat de ledenraad bij over het hoofdlijnenakkoord en de inzet van Natuurmonumenten om te voorkomen dat de natuurplannen op de voorgestelde wijze zullen worden uitgevoerd. Daarnaast gaat hij kort in op de voortgang betreffende de gelijkberechtiging. Indien er eerder een akkoord van de ledenraad gewenst is dan de eerstvolgende vergadering (23 november) zal dit met de LC-voorzitters worden afgestemd. Tot slot vertelt hij over het forse maatregelenpakket dat is afgesproken rond het te houden NK Wielrennen op de Veluwezoom. Dankzij de inzet van de beheereenheid kan dit evenement op een dusdanige wijze plaatsvinden dat rekening wordt gehouden met de kwetsbaarheid van dit natuurgebied.

Teo Wams gaat in op de verwervingsstrategie die onlangs is aangepast. De voorwaarde om alleen ontbrekende schakels (hoge ecologische waarden) te verwerven is losgelaten. Hierdoor is het nu ook mogelijk om grond aan te kopen ten behoeve van het stimuleren van natuurinclusief beheer buiten de eigen gebieden. Vervolgens vertelt hij over het ingang gezette gebiedstoestemmingenbeleid. Hierover is ter attentie van de ledenraad een brief binnengekomen, gestuurd door een aantal lokale natuurorganisaties in de beheereenheid Veluwezoom. Deze organisaties zijn het niet eens met het ingestelde beleid rond groepsactiviteiten in de natuur. Het toestemmingenbeleid is een jaar geleden vastgesteld en de implementatie wordt bij alle beheereenheden stapsgewijs ingevoerd. Op dit beleid komen veel reacties waarvan ongeveer twee derde positief en een derde kritisch is. Organisatoren kijken vaak alleen naar hun eigen activiteit maar het gaat om de optelsom van alle activiteiten. Hier dient goed op gestuurd te worden. De vereniging is met de betreffende organisaties in gesprek en het beleid zal ook geëvalueerd worden. Met betrekking tot het afhandelen van de genoemde brief wordt voorgesteld dat op initiatief van de beheereenheid Veluwezoom en in overleg met de ledencommissie Gelderland een antwoord wordt opgesteld.

**Actiepunt:** de gebiedsmanager Veluwezoom zorgt, in overleg met de ledencommissie Gelderland, voor een antwoordbrief aan de betreffende lokale natuurorganisaties over de uitvoering van het toestemmingenbeleid op de Veluwezoom.

**5. Verslag vorige vergadering**

Er zijn geen opmerkingen over de tekst van het verslag of vragen naar aanleiding van de tekst.

**Besluit:** de ledenraad stelt het verslag van de vergadering (25 november 2023) ongewijzigd vast.

## **6. Jaarrekening en jaarverslag 2023**

De penningmeester, Hanneke Schuiling, licht het vorig jaar genomen besluit van het bestuur toe om 1 miljoen euro te lenen uit het eigen vermogen. Met dit bedrag is de begroting over 2023 sluitend gemaakt. Daarbij werd de voorwaarde gesteld dat de baten van een meevaller terug zouden vloeien naar het eigen vermogen. Inmiddels is deze terugboeking gerealiseerd vanwege een meevaller bij de nalatenschappen. Verder geeft ze aan dat dit jaar samengewerkt is met de nieuwe accountant, Mazars. Bij de beoordeling van alle stukken is een aantal verbeterpunten naar voren gekomen die worden opgepakt. De accountant heeft voor de jaarrekening 2023 een goedkeurende verklaring afgegeven.

### **Jaarverslag**

Pauline Mulder blikt terug op de wijze waarop de vereniging het afgelopen jaar de natuur een stem heeft gegeven. De boswachtersmars in Den Haag, de beterschapscampagne, de toename van het aantal leden en de inzet van de vrijwilligers passeren de revue. Deze en andere highlights worden beschreven in het jaarverslag.

### **Financieel resultaat**

Het jaar 2023 is afgesloten met een positief netto resultaat (het saldo van baten en lasten) van € 11,1 mln. Dit is voor een groot deel (€ 18 mln.) te danken aan de resultaten van de beleggingsportefeuille (het saldo van de financiële baten en lasten) en voor een deel (€ 4,7 mln.) aan de resultaten uit deelnemingen (de commerciële activiteiten van de vereniging ondergebracht in BV's). Als beide resultaten buiten beschouwing worden gelaten dan komt het resultaat vanwege bestemmingsreserves en -fondsen op € 11,5 mln. negatief (het saldo voor de financiële baten en lasten). Dit saldo is opgebouwd uit € 160 mln. aan baten en € 171,5 mln. aan lasten.

### **Baten**

De belangrijkste baten worden toegelicht. De baten waren € 4,2 mln. lager dan begroot maar € 18,6 mln. hoger dan in 2022. De baten uit particulieren (€ 50 mln.) betreffen de inkomsten uit contributie en nalatenschappen. De contributie was € 0,4 mln. hoger dan begroot en € 1,7 mln. hoger dan in 2022, dit vanwege een groei van het aantal leden. De nalatenschappen (€ 16,7 mln.) waren € 7,2 mln. hoger dan begroot en € 4,9 mln. hoger dan in 2022. Deze inkomsten zijn op voorhand niet goed in te schatten en incidenteel van aard. De subsidies van overheden (77,8 mln.) waren € 9,7 mln. minder dan begroot maar € 16,2 mln. meer dan in 2022. Deze baten zijn lager dan begroot omdat projecten later uitgevoerd worden dan gepland waardoor de opbrengsten ook pas later beschikbaar komen. Tot slot wordt opgemerkt dat in overleg met de accountant de presentatie van de inkomsten uit terreinbeheer zijn aangepast.

### **Lasten**

De lasten waren € 6,7 mln. lager dan begroot maar € 25,1 mln. hoger dan in 2022. De grootste kostenpost 'goed beheerder zijn' (€ 123,7 mln.) was € 6,7 mln. lager dan begroot. Dit vanwege de lagere kosten voor uitbesteed werk bij projecten, regulier beheer en exploitatie. Hogere kosten zijn gemaakt voor inhuur en advies, de salariskosten en de kosten voor de restauratie van jachtslot Mookerheide. De lasten voor de post 'beweging zijn' waren € 0,9 miljoen lager dan begroot vanwege de lagere salariskosten en kosten voor uitbesteed werk van de afdeling Marketing en Communicatie. Wel waren er hogere lasten voor tijdelijke inhuur van personeel. De kosten voor beheer en administratie daalde ten opzichte van het jaar ervoor maar stegen 1,1 mln. ten opzichte van de begroting. Dit heeft te maken met de inhuur van de flexibele schil (vacatures, extra capaciteit bij de afdeling Financiën en Control en meer advieskosten). In verhouding tot de totale lasten bedroegen deze kosten 3,3% tegen 5,1% in 2022. Het streven is om elk jaar deze kostenpost niet hoger te laten zijn dan maximaal 4% van de totale lasten.

### **Reserve als bron van inkomsten**

Aan deze reserve, bedoeld om de continuïteit van de vereniging te borgen, is in 2023 € 13,7 mln. toegevoegd. De totale reserve komt daarmee op € 186 mln. Dit is € 60 mln. meer dan de vastgestelde minimale hoogte om de continuïteit te waarborgen.

### **Intern resultaat**

Een sluitende begroting, sluit op nul op het interne resultaat. In de jaarrekening komt het externe resultaat op 11,1 mln. Bij het interne resultaat wordt geen rekening gehouden met de opbrengsten uit beleggingen maar de bijdrage uit het eigen vermogen (€ 4 mln.) wordt wel meegerekend. De toevoegingen en onttrekkingen aan de fondsen en reserves (€ 5,3 mln.) worden eveneens meegenomen in het interne resultaat. Tot slot wordt een aantal posten (€ 1,1 mln.) gecorrigeerd op het externe resultaat (de cijfers van de jaarrekening). Dit betreft natuurbegraven en de restauratie van het Jachtslot Mookerheide.

Het interne resultaat (€ 3,1 mln.) is als volgt bestemd: € 1 mln. vloeit terug naar de reserve als bron van inkomsten en € 2,1 mln. wordt verdeeld over de bestemmingsreserves lang cyclisch beheer en onderhoud en de merkstrategie. De nog op te stellen reserve voor de merkstrategie wordt gebruikt om de eerste kosten van de invoering van die strategie te financieren.

### **Rendement beleggingen**

De beleggingsportefeuille behaalde een positief rendement van 10%. Het belegd vermogen kwam daarmee eind 2023 op € 205 mln. In 2022 bedroeg het rendement -9,6%. Met het resultaat van 2023 is dit verlies voor een deel weer ingelopen. Kijkend naar het rendement sinds 2007 dan komt dit uit op een gemiddelde van 5,9 % per jaar.

### **Overige punten**

Dit jaar (2024) wordt er weer een ALM-studie (Asset Liability Management) gehouden. Dit doet Natuurmonumenten eens in de paar jaar om na te gaan hoe de vereniging wil omgaan met de beleggingsportefeuille en welk risicoprofiel daarbij past. Een afvaardiging van de ledenraad zal hierbij betrokken worden. Op welke wijze dit kan, wordt nog uitgewerkt. Verder is een overstap gemaakt naar het administratiesysteem Unit4 en heeft er een reorganisatie plaats gevonden van de afdelingen Planning & Control en de Financiële Administratie. Beide afdelingen zijn samengevoegd tot de nieuwe afdeling Financiën & Control.

Gevraagd wordt aan te geven wat de samenstelling is van de beleggingen. Geantwoord wordt dat Natuurmonumenten een mix heeft waarvan de beleggingsportefeuille het grootste deel betreft. Het criterium duurzaamheid is daarbij heel belangrijk. Het afgelopen jaar is de samenstelling van de aandelen aangepast van een artikel 8 naar een artikel 9, een verdere verduurzaming. De vereniging heeft een hele range met onder andere obligaties en liquiditeiten. Een balans tussen duurzaamheid en het wegzetten van geld voor een langere tijd. Om zo rendement te halen maar ook de mogelijkheid te hebben om weer te beschikken over liquiditeiten indien nodig.

Rond de aangepaste verwervingsstrategie wordt gevraagd naar de invloed op de begroting. Die is er echter niet. Het is gebleken dat de aankoop van ontbrekende schakels moeilijk is. Door uitbreiding van de gronden die in aanmerking komen, wordt de bestaande reserve beter ingezet.

Voor wat betreft de te verwachten subsidies en het huidige politieke klimaat wordt aangegeven dat de vereniging alert is op mogelijke veranderingen. Op dit moment is het echter nog te vroeg om hier iets mee te doen. Bij het opstellen van de begroting wordt het inschatten van risico's en mogelijke aanpassingen meegenomen.

Er komt steeds meer kritiek dat Natuurmonumenten gesubsidieerd wordt door de overheid maar daar ook rechtszaken tegen aanspant. Gevraagd wordt hoe de vereniging daarmee omgaat. Geantwoord wordt dat de vereniging onafhankelijk is. We komen op voor de belangen van de natuur en dat blijven we doen.

**Besluit:** het jaarverslag wordt goedgekeurd en de ledenraad verleent décharge aan het bestuur over het in 2023 gevoerde beleid.

**Actiepunt:** nagegaan wordt op welke manier de ledenraad betrokken kan worden bij de ALM-studie.

## **7. Meerjarenstrategie**

Lotte Melenhorst, projectmanager strategie, neemt de ledenraad mee in het proces dat doorlopen is om te komen tot een actualisering van de meerjarenstrategie. Zo zijn er begin 2022 twee webinars georganiseerd voor de ledenraad over de voortgang van de toen lopende strategie (2020-2022) 'Nederland Natuurlijk!'. Daarbij werd geconstateerd dat de vijf speerpunten (beheer eigen gebieden, aandacht buiten eigen gebieden, beleving, beweging en vereniging) uit deze strategie nog steeds relevant waren. Op een drietal punten (beweging, diversiteit en gebiedsgerichte aanpak) was er

behoefte aan een aanscherping. Afsproken werd dat de bestaande tekst zou worden aangescherpt op basis van lopende zaken zoals projecten, programma's en onderzoeken.

Het belangrijkste doel van de herijkte strategie 'Nederland Natuurrijker' (2023-2030) is het herstel van de biodiversiteit binnen en buiten de eigen gebieden. Om dat te realiseren zijn een vijftal ambities benoemd waar de komende jaren aan gewerkt wordt:

1. Realiseren van een afname van drukfactoren waardoor de kwaliteit van lucht, water en bodem in heel Nederland toeneemt. Hier wordt aan gewerkt door belangenbehartiging, het continueren en verbreden van het landbouwprogramma (programma 'Natuurrijk Versnellen') en het uitbreiden van de verwervingsstrategie.
2. Verbeteren natuurkwaliteit in de eigen gebieden. Hier wordt aan gewerkt door uitvoering van het programma natuurherstel (uitbreiding en verbinding van natuurgebieden), toekomstbestendig beheer en het op een dusdanige manier beheren van het cultureel erfgoed dat dit maximaal bijdraagt aan het herstel van de biodiversiteit.
3. Dat veel meer mensen hebben ontdekt wat ze voor de natuur kunnen doen. Door uitvoering van de visie Beleven wordt aan deze ambitie gewerkt.
4. In te nemen besluiten speelt natuur een nadrukkelijker rol. Door onder andere acties in Den Haag en de invoering van de merkstrategie.
5. De vereniging wint aan kracht. Dit wordt gedaan door nog meer samen te werken, contact te maken met nieuwe doelgroepen, verjongen van de werkorganisatie en verduurzaming.

Tijdens het ochtendprogramma heeft de ledenraad zich gebogen over lange termijn doelen voor de natuur met een tijdspanne van honderd jaar. Gevraagd wordt hoe dit zich verhoudt tot deze strategie die een veel kortere tijdspanne heeft. Geantwoord wordt dat de ideeën (verbreden van de doelstelling, natuurinclusief, partnerschappen) inhoudelijk in elkaars verlengde liggen. Hoewel het moeilijk is om zo ver vooruit te denken en los te komen van de huidige context, is het goed te blijven nadenken over de manieren waarop een natuurrijkere toekomst gerealiseerd kan worden.

Gevraagd wordt of het niet verstandig is om gebouwen over te doen aan organisaties als Hendrik de Keijser. Zo heeft de vereniging meer middelen om in te zetten voor de natuur. Geantwoord wordt dat op dit moment wordt gekeken naar het cultuurhistorische erfgoed (gebouwd en ongebouwd) en de bijdrage daarvan aan de hoofddoelstelling (herstel biodiversiteit). Naast de kosten en baten wordt ook draagvlak, bezoekers en biodiversiteit meegenomen. Gebouwen zijn belangrijk en worden op verschillende manieren beheerd. Zo worden veel gebouwen in erfpacht uitgegeven. Ook kunnen cultuur en natuur elkaar versterken door de onderlinge samenhang. Maatwerk is dan ook belangrijk. Er is een snel groeiende beweging om de natuur rechten te geven en dit, is sommige landen, in de grondwet te krijgen. Omdat de huidige natuurbescherming onvoldoende werkt, is er een verschuiving in het bewustzijn over de relatie met de natuur. De wens om dit te verankeren in het recht komt hieruit voort. Gevraagd wordt of binnen de vereniging al over dit onderwerp is gesproken en of hierover een standpunt is ingenomen. Toegelicht wordt dat hier inderdaad over gesproken is maar vanwege de drukte van alle dag is hierover geen standpunt ingenomen. Input om dit onderwerp verder uit te werken en de voor- en nadelen te inventariseren is van harte welkom.

Verduidelijking wordt gevraagd over de rol die ledencommissies kunnen spelen bij de provinciale uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Geantwoord wordt dat vanwege de grote verschillen Natuurmonumenten per provincie maatwerk levert (uitwerking Programma Natuurherstel). De rol die 'de beweging' (vrijwilligers, ledencommissies) kan spelen in de gebiedsprocessen dient nog verder te worden uitgewerkt. Daarbij wordt ook een link gelegd met de rol van de ledencommissies in het kader van het zijn van een beweging.

**Actiepunt:** Ellen van Reesch (Gelderland) neemt contact op met de directie om het onderwerp 'rechten voor de natuur' en de zienswijze van Natuurmonumenten verder uit te werken. De uitkomst van deze gedachtewisseling wordt gedeeld met het bestuur.

## 8. Evaluatie laagveen

Teo Wams zet uiteen dat de interne afdeling Audit een onafhankelijke evaluatie heeft uitgevoerd naar het laagveen dat de vereniging beheert. Gekeken is of het herstel van grote laagveenmoerassen met een goede waterkwaliteit en verschillende verlandingsstadia gelukt is. Andere doelen van het beleid waar naar gekeken is zijn de afbouw van ongewenste beheermaatregelen (bestrijdingsmiddelen), behoud van erfgoed en de belevingswaarde. Het blijkt dat Natuurmonumenten met intensief beheer en herstelmaatregelen de kwaliteit van het laagveen in Nederland heeft verbeterd en de oppervlakte

vergroot. Naast het reguliere beheer (maaïen), herstelbeheer (successie terugzetten, bestrijding invasieve exoten) en oppervlaktevergroting heeft de vereniging gelobbyd om de instandhouding van laagveen te bewerkstelligen. Helaas blijft de biodiversiteit onder druk staan vanwege het niet op orde zijn van de waterkwaliteit, waterhuishouding en stikstofdepositie. Wel blijkt dat de soortenrijkdom toeneemt naarmate het gebied groter is.

Door middel van de uitbreiding van de verwervingsstrategie en via gebiedsprocessen worden de gebieden groter en robuuster gemaakt. Ook het natuurvriendelijker maken van de omgeving hoort daarbij. Voor duurzaam herstel zijn het verminderen van de externe bedreigingen en het voortzetten van het intensieve beheer en herstel noodzakelijk. Het is van belang door te gaan met lobbyen zodat zaken als water, stikstof en financiering op orde komen. Ook het borgen van kennis is nodig evenals het opstellen van een toekomststrategie voor het herstel van laagveen. Voor het opstellen van deze strategie wordt input opgehaald bij de beheereenheden die dit type natuurgebied beheren. Geïnventariseerd wordt wat nodig is om deze gebieden gezond te houden. Daarbij wordt ook gelet op de verschillende partijen (gemeenten, agrariërs, waterschap, etc.) in deze gebieden.

## **9. Marketing en Communicatie**

Barbara Hellendoorn, manager Marketing & Communicatie, praat de ledenraad bij over de nieuwe merkcampagne. De urgentie voor de natuur die onder druk staat en de wens van de vereniging om Nederland natuurrijker te maken liggen ten grondslag aan deze campagne. Als grootste natuurbeschermingsorganisatie van Nederland wil Natuurmonumenten verantwoordelijkheid nemen en leiderschap tonen. Daarvoor is een reputatie nodig die past bij deze rol en de huidige tijdsgeest. Hoewel de achterban groeit, ontbreekt de vitaliteit. De vereniging wordt gezien als betrouwbaar, een autoriteit en ouderwets. Het is belangrijk dat Natuurmonumenten moderner, diverser en vitaler wordt. Omdat we ons voornamelijk richten op dezelfde doelgroep is er steeds meer geld nodig om leden te werven. Daarom wordt deze campagne ingezet om zo een grotere naamsbekendheid te realiseren, andere doelgroepen aan te spreken, bijdragebereidheid te realiseren (stem, tijd, geld en groen gedrag) en de achterban te vergroten.

Om tot de merkbelofte ('Ontdek wat jij voor de natuur kunt doen') te komen zijn verschillende workshops gehouden waar ook ledenraadsleden aan mee hebben gedaan. Daarna is een extern bureau aan de slag gegaan om een strategie, een 'pay-off' ('laat de natuur leven') en een campagne-concept te ontwikkelen. Op een nieuwe onderscheidende manier wordt het verhaal verteld van de natuur, hoe het ervoor staat en wat er voor haar gedaan kan worden. De landelijke campagne gaat eind september van start en loopt drie weken met een spot op de televisie, billboards en digitale uitingen. Om de merkbelofte concreet in te vullen wordt rond het thema biodiversiteit online geadverteerd. Ook de eigen communicatiekanalen (bezoekerscentra, Puur, nieuwsbrieven) worden ingezet. Alle middelen verwijzen naar de website. Deze wordt niet helemaal aangepast maar krijgt een extra 'laag' in de stijl van de campagne met de term 'Kijk wat jij kunt doen voor de natuur' en doorklikbuttons die doorverwijzen naar verschillende dingen (petitie tekenen, lid worden, bloemzaadjes bestellen) die de bezoeker kan doen. Op dit moment worden er geen nieuwe activiteiten opgestart omdat de lancering van de campagne zoals die nu is vormgegeven alle aandacht nodig heeft. De komende jaren zal drie keer per jaar op dezelfde wijze drie weken lang campagne worden gevoerd.

Gevraagd wordt wat het doel is dat we willen bereiken. Geantwoord wordt dat de afgelopen jaren de focus voornamelijk was gericht op het werven van leden. Dit gaat echter steeds meer geld kosten. Om de groei van de achterban vast te houden, dient meer uitleg te worden gegeven over wie Natuurmonumenten is, waar ze voor staat, wat ze doet en wat iemand zelf kan doen. De campagne richt zich op de doelgroep van 17 tot 80 jaar. Zowel onder de leden als niet-leden scoorde de campagne bij het testen zeer goed bij deze grote leeftijdsgroep. Er wordt nog gekeken hoe OERRR kan aansluiten.

De vraag wordt gesteld waarom er niet gekozen is voor het gebruik van echte natuurbeelden. Bestuurslid Marc Oosterhout licht toe dat levende natuurbeelden prachtig zijn maar vooral voor mensen die de natuur mooi vinden. Het is van belang een vorm te kiezen die voor een grotere groep tot de verbeelding spreekt. Het diorama dat gebruikt wordt, geeft een mooi, bijzonder en eigen beeld dat mensen niet vaak zien en dat aanspreekt. Als iets bijzonder is, heb je meer impact met je

campagne. Als dit diorama een aantal jaren wordt gebruikt gaan mensen het herkennen als het beeld van Natuurmonumenten.

#### **Actiepunten:**

1. In de laatste week van september wordt de ledenraad op de hoogte gesteld van de definitieve opzet van de campagne en de benodigde aanpassingen.
2. Aan alle ledencommissieleden wordt verzocht de nieuwe pay-off mee te nemen in hun communicatie met derden.
3. Ideeën en suggesties voor de doorontwikkeling van de merkstrategie zijn van harte welkom.

### **10. Vereniging**

#### **10.1 Vereniging: enkele highlights ledencommissies**

Rietje van Delft (Overijssel) vertelt over de onlangs gehouden jaarvergadering waarbij ze met de aanwezigen hebben nagedacht over de mogelijkheden jongeren te betrekken en over benodigde acties voor toekomstig natuurbehoud. Over beide onderwerpen is veel input geleverd waarvan het nodige al door Natuurmonumenten wordt opgepakt. Het belang van een merkstrategie wordt onderstreept en aandacht wordt gevraagd voor de leeftijdsgroep 12 – 16 jaar waar nu niets voor wordt georganiseerd. De ledencommissie denkt nog verder na over een vervolg op alle gegeven input.

Sven Zoeteman (Zuid-Holland) vertelt over het aantrekken van nieuwe doelgroepen waar de ledencommissie actief mee aan de slag is. Zo hebben ze voor het betrekken van jonge gezinnen een boomplantdag georganiseerd en zijn ze in gesprek met lokale initiatieven die op dit vlak actief zijn. Gekeken wordt hoe kennis kan worden overgedragen en of er, op een later tijdstip, samengewerkt kan worden. Een oproep in hun nieuwsbrief om hierover mee te denken, leverde verschillende reacties op. Helaas blijkt uit de pogingen om activiteiten voor andere doelgroepen te organiseren dat het erg moeilijk is om deelnemers te laten aanhaken uit andere sociale milieus. Daarom richt de commissies zich in eerste instantie op het betrekken van jongeren.

#### **10.2 Vereniging: samenstelling bestuur – profiel bestuurslid**

Vanwege het aftreden van Hanneke Schuiling als bestuurslid in november, is de procedure gestart voor de werving van een nieuw bestuurslid en penningmeester. De ingestelde selectiecommissie heeft zich gebogen over het profiel voor deze vacature en dit besproken met de vertrouwenscommissie. Na vaststelling van het profiel zal de wervingsprocedure in gang worden gezet. De uiteindelijke benoeming vindt plaats tijdens de ledenraadvergadering van november.

Rietje van Delft (Overijssel), lid van de vertrouwenscommissie licht toe dat de commissie het voorliggende profiel heeft besproken en over een paar kleine dingen nadere toelichting heeft gevraagd. Enkele nuanceringspunten zijn naar aanleiding hiervan aangebracht in het profiel. Wat de commissie betreft is het profiel helder en akkoord.

**Besluit:** het profiel voor de vacature bestuurslid tevens penningmeester wordt door de ledenraad vastgesteld.

#### **10.3 Vereniging: LR themagroepen**

Het voorstel voor het instellen van themagroepen wordt toegelicht door Peter Tan (Noord-Holland). In samenspraak met een afvaardiging van de ledenraad en het bestuur is gekeken naar een adequate manier om de stem van de leden te laten doorklinken bij de verschillende onderwerpen. De structuur en besluitvorming van de vereniging verandert niet door het werken met deze themagroepen. Het gaat erom dat de ledenraad ad-hoc en tijdelijk kan meedenken met thema's die de ledenraad belangrijk vindt.

Gevraagd wordt of er al ideeën voor themagroepen zijn. Geantwoord wordt dat het thema van de ochtend, waarbij voor een tweede keer gesproken is over een strategie voor de toekomst, een thema zou kunnen zijn. Geopperd wordt dat alle ledencommissies te rade gaan wat zij goede onderwerpen vinden voor een themagroep. Ook is het handig te kijken hoe lang een themagroep zich maximaal buigt over een bepaald thema en hoe de thema's worden afgebakend.

**Besluit:** het voorstel voor de mogelijkheid om tijdelijke themagroepen in te stellen wordt door de ledenraad goedgekeurd.

**Actiepunt:** de ledencommissies gaan te rade welke thema's ze geschikt achten voor het instellen van zo'n tijdelijke themagroep.

#### **10.4 Vereniging: themakeuze ledenraadvergadering november 2024**

Het voorstel is om het onderwerp beweging te bespreken. Het gaat daarbij om punten als wat betekent het, hoe wordt het geladen, wat wordt er landelijk gedaan en wat kunnen de ledencommissies doen.

**Besluit:** tijdens het ochtendprogramma van de ledenraadvergadering van 23 november 2024 wordt gesproken over het thema 'beweging'.

#### **Actiepunten:**

1. ledenraadsleden die interesse hebben, kunnen meewerken aan de organisatie van dit thema. Nadere berichtgeving hierover volgt via KIEK.
2. ideeën voor onderwerpen kunnen via de voorzitter van de eigen ledencommissie ingebracht worden in het voorzittersoverleg.

#### **11 Afscheid vertrekkende ledenraadsleden**

De ledenraad neemt afscheid van ledenraadsleden Marieta Oomen (Flevoland Zwarte Meer), Eef Silver (Utrecht en Vechtplassen), Michiel van Staveren (Utrecht en Vechtplassen), Peter Tan (Noord-Holland), Liesbeth Meijer (Friesland), Sander Nijssen (Limburg en De Kempen) en John Luschen (Groningen).

#### **12 Rondvraag**

Er worden verder geen vragen meer gesteld.

De voorzitter sluit de vergadering.

## BIJLAGE:

### Aanwezig zijn:

- van het bestuur: Jeroen Dijsselbloem, Marjolein Landheer, Narina Mnatsakanian, Marc Oosterhout, Hanneke Schuiling, Merel Soons en Evelien Verbij
- van de ledenraad:
  - Groningen: Menno Beukema en John Luschen
  - Friesland: Els Boon, Bert Lenten, Hubert Oversteegen, Hinderijke Willemse en Elske Schuurmans
  - Drenthe: Anton Augustijn en Wilfried de Jong
  - Overijssel: Els Boerrigter, Rietje van Delft, Fokke Dijkstra, Marike van Ringen en Jan de Vries
  - Gelderland: Jet Berends van Loenen, Dick van Hoffen, Wim Kannegieter, Jac. Meter en Ellen van Reesch
  - Flevoland en Zwarte Meer: Jaap Eelman en Marieta Oomen
  - Utrecht en Vechtplassen: Tjebbe de Boer, Sjaan Kasander, Gert Kamphof, Antonia Purmann, Ingrid de van der Schueren-Brouwer, Eef Silver en Michiel van Staveren
  - Noord-Holland: Joke Baars, Eric Bouwmeester, Marinus de Jong, Noortje Jonker, André van der Leij, Paul Overakker en Peter Tan
  - Zuid-Holland: Aarnout van Deursen, Jan Edens, Wilfred Haaijer, Jan Hordijk, Nelleke Krol, Eveline Padberg, Jan Rood, Rob Schimmel, Laura van Westen en Sven Zoeteman
  - Zeeland en Volkerak: --
  - Noord-Brabant en Rijk van Nijmegen: Ruud Smeulders en William Verspeek
  - Limburg en De Kempen: Ruud Derks, Michel ten Hacken, Jeannette Hommes, Jacobien Martens, Klaas Westerterp en Rob van der Zon
- van de directie: Pauline Mulder, Pim van der Feltz en Teo Wams
- notulist: Sandra Barbé (verenigingssecretaris)

### Afwezig zijn:

- van het bestuur: Marion Koopman en Berno Strootman
- van de ledenraad:
  - Groningen: Gerrit Schuurhuis, Geert Teerling en Tica Veldhuyzen van Zanten
  - Friesland: --
  - Drenthe: Popke Graansma, Wim Klein Nulent, Harro Kraal en Henk Roskam
  - Overijssel: Arend Spijker en Henk Veenstra
  - Gelderland: Yvonne Nijpels en Bas Verschuuren
  - Flevoland en Zwarte Meer: Marion Fischer en Wim Maas
  - Utrecht en Vechtplassen: Jos Berkens
  - Noord-Holland: Fred Klinkhamer en Andius Teijgeler
  - Zuid-Holland: Yvette Haandrikman en Ellen Pouw
  - Zeeland en Volkerak: Ferry Kramer, Jan Sinke, René de Wilde en Arno Zwetsloot
  - Noord-Brabant en Rijk van Nijmegen: Harrie Broeksteeg, Peter van Dijk, Lise de Groen, Stan van der Kleij, Jocky Naderman, Mathieu Plieger en Jet Westhoff
  - Limburg en De Kempen: Antonie de Beaumont